

Нещодавно вийшла з друку монографія співробітників Книжкової палати України "Екосистема книжкової індустрії в зарубіжних країнах".

Наукове видання присвячено технологіям сучасного книговидання: виникненню, становленню і формуванню національної бібліографії за рубежом, функціонування системи обов'язкового примірника, ціноутворення. В дослідженні висвітлена державна політика в галузі книжкової справи, особливості оподаткування друкованих й електронних книг за кордоном. Розглянуто питання, пов'язані з авторським правом, боротьбою з піратством і плагіатом, захистом інтелектуальної власності.

Класичне поняття терміна "екосистема" полягає в сукупності живих організмів, які пристосувалися до спільного проживання в живому середовищі існування, утворюють із ним єдине ціле. Однак із розвитком цифровізації,

інформаційних технологій та появою штучного інтелекту з'являється нове тлумачення цього терміна. Екосистема — це зв'язок усіх сервісів, наприклад, таких компаній, як Apple, Google та ін., що містять власну базу даних, фонотеки, відео, архіви, записи, паролі, загальний дизайн, ІТ-платформи, магазини, логістику тощо.

Сучасна екосистема книжкової індустрії — це сукупність всіх учасників, процесів і ресурсів, які забезпечують створення, поширення та споживання книжкового контенту. Вона охоплює наступні ключові елементи: автори — письменники, публіцисти, науковці та інші творці контенту, які створюють оригінальні тексти. До неї належать видавці — компанії або індивідуальні видавці, які займаються редагуванням, оформленням, версткою та випуском книг; редактори і коректори — спеціалісти, які покращують якість тексту, виправляють помилки, адаптують стиль та структуру книги, а також ілюстратори та дизайнери, які відповідають за художнє оформлення, створення обкладинок, ілюстрацій та макетів.

Крім того, до екосистеми книжкової індустрії належать також друкарні — поліграфічні підприємства, які друкують книги в різних форматах; дистриб'ютори — компанії, що забезпечують постачання книг до магазинів, бібліотек, онлайн-платформ; книгарні та онлайн-платформи — фізичні магазини та інтернет-ресурси (Amazon, Yakaboo, Літрес тощо), які продають друковані та електронні книги; державні та приватні установи, що надають доступ до книг широкому загалу. Екосистема книжкової індустрії включає в себе також читачів — кінцевих споживачів, які купують, читають і поширюють книги; літературних агентів — посередників між авторами та видавцями, які допомагають із просуванням та контрактами, а також критиків, блогерів, журналістів — учасників, які формують громадську думку про книги через рецензії, огляди та обговорення.

Популяризації книг і залученню нових читачів в рамках екосистеми сприяють фестивалі, виставки, ярмарки, книжкові клуби, державні та громадські організації — установи, що підтримують книговидання через гранти, культурні програми та законодавче регулювання.

Таке розуміння структури сучасної екосистеми книжкової індустрії допомагає зняти географічні обмеження для розвитку бізнесу в різних сферах, зокрема й в індустрії книги. Ця структура поєднує сукупність платформ, які надають різні продукти й послуги, наявність онлайн і офлайн-сервісів, моральні та матеріальні фактори розвитку і самовдосконалення.

Вивчення екосистеми індустрії книги у світі виявило складний механізм роботи з книгою і навколо неї, функціонування книги в державі й у суспільстві, у світі загалом. Поряд із технічними, прикладними, інформаційно-технологічними чинниками, що впливають на розвиток і вдосконалення екосистеми книжкової індустрії, існують гуманітарні, морально-психологічні аспекти, які складають основу авторського права та інтелектуальної власності. Саме вони у відповідних умовах можуть бути рушійною силою успішного розвитку книжкової сфери. А це, своєю чергою, залежить від рівня свідомості суспільства і його моралі, ефективного функціонування державних інституцій.

В монографії наголошується, що дослідження сучасної екосистеми індустрії книги поєднує комплексний багаторівневий прогностичний аналіз і синтез індустрії книги в провідних країнах світу, а також можливі форми, способи й технології впровадження світового досвіду в практику української видавничої галузі. В умовах війни та після її завершення реалізація наукових досліджень, як і вирішення проблем подальшого розвитку книжкової індустрії в нашій країні, стануть можливими за умови злагодженої діяльності законодавчої, виконавчої та судової влади, з одного боку, а також консолідації влади, еліти, Збройних сил України й усього українського народу — з іншого.

Історія, сьогодення та майбутнє нашої держави буде залежати від того, в якому обсязі ми зможемо використати міжнародний досвід розвитку книжкової індустрії в провідних країнах світу, який вони набували століттями.